

Том 15

Гуманітарні

проблеми освіти

УДК 378.147

Раціна Т.В., методист І категорії навчально-методичного відділу
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ, ЯК КОНКУРЕНТОЗДАТНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Практика сучасної ринкової економіки свідчить, що саме конкурентоздатність, професійна мобільність, професіоналізм і компетентність фахівця – це ті якості, від яких залежать життєві й трудові успіхи.

Структурна перебудова економіки країни, прискорене впровадження нових технологій у виробництво та інші чинники зумовили появу професійно-трудового середовища, в умовах якого людина впродовж своєї професійної діяльності може бути вимушеною не один раз змінювати не лише місце своєї роботи, а й професію, тобто сучасному працівнику має бути притаманна така якість, як професійна мобільність. Тому в умовах ринку праці постала об'єктивна потреба формування у майбутніх фахівців готовності до професійної мобільності, що забезпечить їм можливість бути конкурентоздатними на сучасному ринку праці. Підготовка професійно мобільних кваліфікованих фахівців є головним завданням закладів вищої освіти. Водночас аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що донині залишаються недослідженими питання впливу професійної мобільності на конкурентоздатність фахівця на сучасному ринку праці.

Професійна мобільність майбутнього фахівця – це інтегрована якість особистості, що необхідна для її успішної життєдіяльності в умовах сучасного ринку праці. Вона виявляється в професійній діяльності і забезпечує самовизначення й самореалізацію в житті і праці на основі сформованості компетенцій та базових професійних кваліфікацій і прагненні особистості змінити не тільки себе, а й професійне поле та життєве середовище. Професійна мобільність передбачає готовність фахівця до зміни виконуваних професійних завдань, до зміни робочого місця, здатність швидко освоювати нові види робіт, нові спеціальності [1].

Професійна мобільність передбачає володіння фахівцем компетенціями, що уможливають гнучкість, швидку орієнтацію у професії, конкурентоздатність на ринку праці, готовність до підвищення кваліфікації, перекваліфікації та самоосвіти. Формування професійних компетенцій майбутніх фахівців у процесі викладання фундаментальних дисциплін може бути досягнене на основі оновлення змісту та технологій навчання. Це сприятиме розвитку позитивного ставлення до майбутньої професії, схильності до неї, прагненню набути якісні знання та застосувати їх у розв'язанні задач виробництва; разом із підвищенням рівня знань, умінь та навичок, виробленню вмінь самостійно працювати з науковою інформацією; прагненню студентів до поглибленого вивчення навчального матеріалу, до самоосвіти; формуватиме навички спілкування в процесі діяльності, допомагатиме набути досвід соціальної взаємодії.

В педагогіці триває перехід освіти від моделі, центром якої є викладач, до моделі самостійного здобування знань, яка сфокусована на студентові. Навчання стає таким же важливим, як і викладання. Сучасна педагогіка відмовляється від "авторитарного управління", в якому студент є "об'єктом" керівних впливів, і переходить до системи організації підтримки і стимулювання пізнавальної самостійності суб'єкта – студента, створення умов для творчості, до навчання творчістю, педагогіки співпраці. Інноваційні технології навчання дозволяють вже в навчальних аудиторіях набувати професійних компетенцій, тому що залучають студентів до розв'язання проблем, максимально наближених до майбутньої діяльності. [3].

Перевага інтерактивних методів навчання полягає в тому, що, взявши на себе ту чи іншу роль, студенти включаються у взаємовідносини між собою, причому інтереси їх можуть не збігатися. В результаті складається конфліктна ситуація, що супроводжується природною емоційною напругою. Це створює підвищену цікавість до процесу заняття. Те, що студенти під час заняття мають можливість безпосередньо на собі випробовувати різні ситуації, сприяє

подальшому активному обговоренню тієї чи іншої проблеми. Таким чином, інтерактивні методи допомагають формувати здатність до комунікації як людини, так і фахівця. [2].

Методичні основи формування професійної мобільності конкурентоздатного фахівця передбачають інтеграцію фундаментальних і спеціальних знань на засадах створення такої системи професійної підготовки, за якої пріоритетними є не вузькоспеціальні знання, а методологічно важливі, тривалого терміну дії, інваріантні знання, що сприяють цілісному сприйняттю наукової картини світу, інтелектуальному розвитку особистості та її адаптації у швидко змінюваних соціально-економічних і технологічних умовах, що забезпечує фахівцю можливість бути конкурентоздатним на ринку праці.

Таким чином, формування професійної мобільності має досить позитивний вплив на розвиток конкурентоздатної особистості, що здійснюється в системній єдності змісту освітнього процесу і психолого-педагогічного супроводу розвитку конкурентоздатності студентів (за допомогою системи діагностування, консультування, тренінгів) та конкуренто-розвиваючої діяльності педагогів (консультаційне і методичне забезпечення вибору педагогами індивідуально-орієнтованого змісту, засобів і методів навчання і виховання студентів).

Перелік посилань

1. Сушенцева Л. Л. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.04 / Л. Л. Сушенцева – Київ, 2012. – 559 с.
2. Лісогор Л. Оптимізація професійно-кваліфікаційних параметрів як умова підвищення конкурентоспроможності робочої сили в Україні / Л. Лісогор // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 3. – С. 33-38 с.
3. Петрук В. А. Концептуальні підходи до формування базових професійних компетенцій у майбутніх фахівців технічних спеціальностей / В. А. Петрук // Модернізація освіти: пошуки, проблеми, перспективи: Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., 28–31 травня, 2007 р. – Масандра; К.: ПТГО, 2007. - С. 64-66.

УДК 378:78]:37.017]

Коротенко Д.В. студентка гр. 011-18-2в**Науковий керівник: Шабанова Ю.О.**, д.філос.н., проф., зав. каф. філософії і педагогіки
(*Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна*)

РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МУЗИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Підготовка майбутніх фахівців потребує сьогодні від ЗВО пошуку нових форм взаємодії зі студентською молоддю. В контексті розвитку сучасного інформаційного суспільства система вищої освіти повинна кардинально змінювати теоретико-методологічні та практичні засади навчання та виховання гідних членів суспільства.

Основною метою євроінтеграції є підняття економічного, соціально-політичного, культурного рівня українського соціуму. В умовах світової глобалізації перед вітчизняною освітою стоїть актуальне завдання – обґрунтувати основи формування якісно нової особистості – освіченої, високоморальної, комунікабельної, гнучкої, критично мислячої, самостійної, небайдужої молоді людини, справжнього патріота і громадянина своєї Батьківщини. Крім того, суцільна глобалізація відкриває низку проблем сучасного українського соціуму, а саме: міжцивілізаційну, етнічну, соціальну, релігійну, ксенофобію, проблеми гомофобії та сексизму, а також расової, етнокультурної, соціальної дискримінації тощо. Шляхом подолання вищезначених проблем є компетентна регуляція свідомості студента, що забезпечується грамотною ідеологічною політикою в освітянській сфері, особливо на ниві вищої освіти [1, 4].

Важливо підкреслити, що студентське середовище завжди було найреакційнішою соціальною ланкою, яка гостро реагувала на зміни в державній та національній політиці, жваво цікавилась суспільно-політичним, економічним, культурним розвитком України та світу. Зрештою, студентська молодь – майбутнє країни, саме від неї залежить подальший розвиток держави, її міжнародний авторитет та внутрішня стабільність.

Враховуючи складність геополітичної ситуації, кризових явищ у політичній, соціально-економічній, культурній та інших сферах, актуальним видається навчання студентської молоді у річищі громадянсько-патріотичного виховання шляхом розвитку громадянської компетентності.

У визначенні терміну «громадянська компетентність» звернемося до О.І. Пометун, що розуміє цю дефініцію, як здатність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства. Громадянська компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка включає й певний рівень психологічної готовності до активного здійснення суспільного життя – громадянськість. [1, с. 19].

У такий спосіб слід визначити громадянську компетентність музиканта як синтез громадянської та професійної компетентностей, де громадянське начало формує особистісну життєву позицію людини, а професійне – відповідне коло знань та досвіду, з якими студент увійде в самостійне доросле життя як свідомий член демократичного соціуму: з власною думкою, творчим початком та загальним для країни світобаченням [2, с. 101].

На нашу думку, громадянське виховання студента закладу вищої музичної освіти – це, перш за все, система розвитку громадянина, яка повинна пронизувати весь навчально-виховний процес ЗВО. Ми пропонуємо систему розвитку громадянської компетентності, основа якої полягає в запровадженні дисципліни «Основи громадянського виховання», який, у свою чергу, замінить виховні години та стане стрижневим для її побудови. Мета курсу «Основи громадянського виховання» – формування свідомого гуманного світогляду студента-громадянина шляхом розвитку його моральних якостей. Зміст громадянського виховання визначають чотири компоненти: «формування світогляду – створення умов – перманентне навчання – коефіцієнт корисної дії». Важливо розуміти, що формування та розвиток громадянина – процес складний, тривалий та ресурсномісткий.

Так, основою світогляду виступає науково підтверджена картина світу, заснована на розумінні та сприйнятті загальнолюдських цінностей;

Умовами виступає освітнє середовище підготовки бакалаврів;

Коефіцієнт корисної дії (активні дії) – це практичний прояв навчання в певних соціальних умовах.

Важливо розглянути сам процес навчання:

У ЗВО існує певна кількість годин на ОВР (організаційно-виховну роботу), яка проводиться кураторами груп. Ми вважаємо за потрібне використовувати ОВР з більшою користю, як зазначалося – запровадження курсу «Основи громадянського виховання» замість кураторських один. Для нашої країни свідомий громадянин – це не даність, а мета. Розвиток громадянської особистості повинен бути процесом розрахованим на весь термін навчання. Відтак, пропонуємо введення певної системи виховання, яка буде складатися з таких компонентів, як: батьківське виховання вдома; виховна робота у ЗВО; робота кураторів та викладачів соціально-гуманітарного циклу; вплив Ради Студентів; особиста робота студента над собою; допомога психолога; групова та індивідуальна робота зі студентами.

Для забезпечення курсу ми розділили його на 6 рівнів розвитку громадянської компетентності та на 6 етапів навчання цієї компетентності. А саме:

1. Теоретичний рівень (Філософський етап);
2. Прикладний рівень (Психологічний етап);
3. Теоретично-прикладний рівень (Соціологічний етап);
4. Формуючий рівень (Я-активний етап);
5. Формуючо-розвиваючий рівень (Громадянський етап);
6. Розвиваючий рівень (Патріотичний етап).

На кожному рівні існують свої завдання для розвитку певних компетентностей та якостей. Забезпечують роботу низка спеціалістів: проректор з виховної та гуманітарної роботи (заступник директора ЗВО), куратори академічних груп, психолог, викладачі соціально-гуманітарного циклу дисциплін.

Більш докладно робота системи буде розглянута в наших подальших дослідженнях.

Перелік посилань

1. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII) [Електронний ресурс] // МОН України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Лисенко Я., Коротенко Д. Специфіка розвитку громадянської компетентності у студентів музичного ВНЗ. // Педагогічна освіта: теорія і практика. Зб. наук. пр. – Вип. 24 (1-2018), частина 2. – С. 98-105. (ICV – 2015:45.28)
3. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки // Вісник програм шкільних обмінів . – 2005. – № 23. – С. 18-23.
4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді... (№ 641 від 16.06.2015) [Електронний ресурс] // МОН України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15>.

УДК 681.518.54

Доброкваша Д.М. студент гр. 011м-18в-1**Науковий керівник: Шабанова Ю.О.**, д.ф.н., професор кафедри філософії і педагогіки
(*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка, м. Дніпро, Україна»*)**ОСВІТА ЯК БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОЦЕС, ЩО ТРИВАЄ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ**

Ідею про неперервність освіти деякі дослідники знаходять ще в Аристотеля, Сократа, Платона, Конфуція, Сенеки, джерелом якої є релігійно-філософські уявлення і вчення про постійне духовне вдосконалення людини. Попередником сучасних поглядів на неперервну освіту вважається Я.А. Коменський, який зазначав, що кожний вік підходить для навчання і в людини в житті взагалі немає іншої мети, крім навчання.

Неперервна освіта супроводжує процес зростання освітнього (загального і професійного) потенціалу особистості протягом життя, який організаційно забезпечений системою державних та суспільних інститутів і відповідає потребам особистості й суспільства. Метою неперервної освіти є становлення й розвиток особистості як у періоди її фізичного і соціально-психологічного дозрівання, розквіту й стабілізації життєвих сил та здібностей, так і в періоди старіння організму, коли на перший план висувається завдання компенсації сил і можливостей, що втрачаються.

Системотворчим фактором неперервної освіти є суспільна потреба у постійному розвитку особистості кожної людини. Цим визначається впорядкування безлічі освітніх структур - основних і паралельних, базових і додаткових, державних і громадських (суспільних), формальних і неформальних, їхній взаємозв'язок та взаємозумовленість, взаємна субординація за рівнями, координація за спрямованістю і призначенням, забезпечення взаємодії між ними перетворюють всю сукупність таких структур в єдину систему. Неperервна освіта - це сукупність засобів, способів і форм здобуття, поглиблення й розширення загальної освіти, професійної компетентності, культури, виховання, громадянської і моральної зрілості. Для кожної людини неперервна освіта є процесом формування й задоволення її пізнавальних запитів та духовних потреб, розвитку задатків та здібностей у мережі державно-суспільних навчальних закладів і шляхом самоосвіти. Для держави неперервна освіта є провідною сферою соціальної політики із забезпечення сприятливих умов загального й професійного розвитку кожної особистості. Для суспільства в цілому неперервна освіта є механізмом розширеного відтворення його професійного та культурного потенціалу, умовою розвитку суспільного виробництва, прискорення соціально-економічного прогресу країни.

Для світового товариства неперервна освіта є способом збереження, розвитку і взаємозбагачення національних культур та загальнолюдських цінностей, важливим фактором й умовою міжнародного співробітництва в галузі освіти та розв'язання глобальних завдань сучасності. У світовій педагогіці поняття "неперервна освіта" виражається низкою термінів, серед яких "освіта, що продовжується", "перманентна освіта" та ін. З поняттям "неперервна освіта" тісно пов'язане поняття "освіта, що поновлюється". Це означає здобуття освіти "частинами" протягом усього життя, відхід від практики тривалого навчання в навчальному закладі, чергування освіти з іншими видами діяльності.

Отже, неперервна освіта - це процес, що складається з базової і подальшої освіти, передбачає на другому етапі послідовне чергування навчання в системі спеціально створених освітніх закладів з професійною діяльністю. Процес формування особистості у системі неперервної освіти складається з двох основних етапів: 1) базова освіта - підготовче навчання та виховання, що хронологічно передуює діяльності індивіда у професійній сфері; 2) післябазова (післядипломна) освіта - подальше навчання та виховання, поєднані з практичною діяльністю у сфері суспільного виробництва.

Загальні принципи неперервної освіти: гнучкість і варіативність системи освіти; удосконалення організації й діяльності системи загальної освіти; перебудова систем професійної освіти; узгодження діяльності професійних навчальних закладів з широкими інтересами виробництва; задоволення непрофесійних потреб людей; розвиток так званої освіти

для третього віку; дедалі більше використання найновіших технологічних засобів. Система неперервної освіти - це комплекс державних та суспільних освітньо - виховних установ, який забезпечує організаційну і змістову єдність, наступність та взаємозв'язок усіх ланок освіти, що спільно вирішують завдання виховання, загальноосвітньої політехнічної та професійної підготовки кожної людини. Їх мета - дати молоді за час навчання глибокі знання основ науки з урахуванням актуальних та перспективних суспільних потреб, дати їм можливість оволодіти професійними знаннями, вміннями й навичками, задовольнити їхні освітні запити, сформувати в них уміння вдосконалювати свої знання у процесі неперервної освіти впродовж усієї продуктивної трудової діяльності.

Неперервна освіта має забезпечити гармонійний розвиток кожної особистості, виховувати в кожній людині свідому потребу в підвищенні рівня знань. Для всіх, хто навчається, мають бути створені всі умови для здобуття необхідних знань. Неперервна освіта передбачає різноманітність і гнучкість застосовуваних видів навчання, їх гуманізацію, демократизацію та індивідуалізацію. Важлива особливість неперервної освіти - її спрямованість у майбутнє, на розв'язання проблем розвитку суспільства на підґрунті використання одержаних знань. Шляхи розв'язання завдань неперервної освіти переважно розглядаються у двох підсистемах. Одна з них вирішує проблему підготовки кадрів для введення їх у суспільне виробництво і забезпечення базової освіти: саме вона об'єднує дошкільне виховання, середню (загальну й професійну) та вищу освіту. Друга підсистема вирішує проблему модернізації професійної підготовки кадрових ресурсів, зайнятих у народному господарстві, і може бути названа додатковою освітою. На різних етапах реалізації неперервності освіти система цілей і завдань професійного навчання змінюється та коригується з урахуванням сукупності факторів, що впливають на неї (соціально-економічних, педагогічних, психологічних, виробничих тощо). Неперервна освіта означає процес, який продовжується все життя. В ньому важливу роль відіграє інтеграція як індивідуальних, так і соціальних аспектів.

Неперервна освіта реалізується шляхом забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, які є продовженням попередніх і передбачають підготовку до можливих наступних ступенів; формування потреби й здатності особистості до самонавчання; оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їхньої кваліфікації (модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів); створення інтегрованих навчальних планів та програм; формування й розвитку навчально-науково-виробничих комплексів ступеневої підготовки фахівців; розвитку і запровадження дистанційної освіти; створення системи навчальних закладів для забезпечення освіти дорослих відповідно до потреб особистості та ринку праці. Однак, неперервна освіта не може розглядатися тільки як варіант чинної на сьогодні освітньої системи чи обмежуватись аналізом освіти дорослих. Сьогодні найважливішим завданням саме неперервної освіти визнається створення умов для всебічного гармонійного розвитку кожної людини незалежно від віку, попередньо здобутої професії або спеціальності, місця проживання, але з обов'язковим урахуванням її індивідуальних особливостей, мотивів, інтересів, ціннісних настанов: "метою неперервної освіти є розвиток особистості в періоди як її фізичного і соціально-психологічного дозрівання, розквіту і стабілізації життєвих сил та здібностей, так і старіння організму, коли на перший план висувається завдання компенсації функцій і можливостей, що втрачаються".

УДК 37.015

Чумаченко В.І. студент гр. 033-18в-1

Науковий керівник: Пазиніч Ю.М., доцент кафедри філософії і педагогіки
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка, м. Дніпро, Україна)

ОПТИМІЗАЦІЯ РОБОТИ МОЗКУ

У ХХІ столітті, у світі новітніх технологій, коли людина багато працює та навчається, їй необхідно запам'ятовувати великий обсяг інформації. Як наслідок, деякі люди можуть дуже швидко виснажуватися і втомлюватися, і не тільки фізично, а й розумово.

Інтелектуальні здібності залежать від багатьох факторів: наприклад, від рівню цукру в крові, емоціонального стану, кількості сонячного світла, який отримує організм людини протягом дня, а також ще від багатьох інших факторів.

Мозок людини - структура складна, багаторівнева, високоорганізована.

Наведемо декілька цікавих фактів про мозок:

- Мозок людини складається із понад 100 мільярдів нейронів.

- Також він на 75% складається із води.

- Хоча мозок складає приблизно 2% ваги вашого тіла, споживає він близько 20-30% одержуваних тілом калорій.

- Мозок використовує 20% усього кисню, що надходить до нашого тіла. Вважається, що позіхання допомагає отримувати мозку більше кисню, таким чином, охолоджуючи і підтримуючи його бадьорість.

- У перші 10 років життя мозок дитини формує трильйони зв'язків.

- Мозок припиняє свій ріст у віці 18 років.

- Знаходячись у стані бадьорості, мозок людини генерує 10-23 ват електроенергії, що достатньо для горіння електричної лампочки.

- Інформація у мозку тверезої людини може передаватися зі швидкістю більш 400 кілометрів у годину, тоді як у п'яному стані швидкість помітно уповільнюється.

Наведемо декілька факторів, що унеможливають оптимальну роботу мозку:

1) Хронічне недосипання

З цієї проблемою стикається кожен. За статистикою, за останнє сторіччя в середньому час для сну скоротився на 20%. У стані, коли людина не виспалася, деякі ділянки його мозку занурюються в режим повільного сну. Тому, погіршується дрібна моторика і здатність концентрувати увагу на чому-небудь.

2) Стрес

Зайвий стрес змінює клітини мозку, його структуру та функції. Сильне емоційне напруження порушує нейронні зв'язки, які відповідають за розуміння послідовності подій і за встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Хронічний стресовий стан значно пригнічує інтелектуальну діяльність мозку. Найчастіше, для того, щоб покращити свій психічний стан, люди приймають антидепресанти і снодійні засоби, що в свою чергу стає причиною появи проблем з пам'яттю і виникнення більш серйозних психічних порушень.

3) Їжа та її якість

Через відсутність сніданку знижується тонус людини і його працездатність. Очевидно, що в такому разі організму не вистачає енергії, але причина криється ще й у тому, що в крові знижується рівень цукру, що ускладнює доступ корисних речовин до мозку. Для підвищення продуктивності можна з'їсти щось солодке. Особливо корисний чорний шоколад. Але все добре в міру, і підвищений рівень цукру в крові приводить до того, що гірше засвоюються корисні речовини і білки. Надлишок цукру веде до таких же наслідків, як і його неолік.

В ході досліджень одного мільйону учнів у Нью-Йорку, з'ясувалося, що ті, хто їв обід без штучних добавок, показали кращі результати на іспитах, ніж ті учні, що їли обід, який містить у собі штучні консерванти й хімічні добавки

4) Нестача сонячного світла

Пізнавальні здібності людини також залежать від кількості сонячного світла, який

отримує організм людини. Ультрафіолетові промені регулюють кровообіг в організмі, а також сонячне світло сприяє виробленню гормону серотоніну, який обумовлює гарний настрій.

5) Зневоднення

Мозок в більшій мірі, ніж інші органи людського організму, складається з води, і тому зневоднення в першу чергу негативно позначається на здатності запам'ятовувати.

6) Інформаційне поле і багатозадачність

Постійно ми отримуємо більше інформації, ніж здатні засвоїти, і на це мозок відповідає опором. Це означає, що через деякий час що-небудь запам'ятати стає проблематично, а в тяжких випадках спостерігаються навіть провали в пам'яті. Погіршує ситуацію те, що в сучасному світі доводиться жити в режимі багатозадачності. Цей режим не дозволяє людині сконцентруватися на чомусь одному, що веде до звички сприймати всю інформацію поверхнево.

Висновок: покращити роботу мозку може його тренування, причому тренування з самого дитинства. Чим більше мозок працює, тим краще він працює, і навпаки - чим менше його навантажувати, тим гірше він буде функціонувати. І чим мозок молодше, тим він більш «гнучкий» і сприйнятливий. Так, наприклад, більш краща організація мозку і його активності спостерігається у людей, що займаються музикою; або у дорослих, які будучи дітьми у віці до п'яти років, вивчили дві мови, змінюється структура мозку, і їх сіра речовина більш насичена, і мозок працює більш ефективно. Саме тому тренувати свій інтелект з самого дитинства.

Перелік посилань

<https://100-faktov.ru/pro-mozg-cheloveka/>

<https://lpgenerator.ru/blog/2013/10/01/10-porazitelnyh-faktov-o-rabote-golovnogogo-mozga/>

<https://www.google.com.ua/amp/s/amp.kp.ru/daily/26301/3178682/>

https://elementy.ru/email/5021742/Pravda_li_chno_mozg_zadeystvuetsya_nami_tolko_na_10

УДК 340.61

**Тимошенко Карина, студент гр. 081м-18-
Науковий керівник: Пазиніч Ю.М.,** доцент кафедри філософії і педагогіки
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка, м. Дніпро, Україна)

КУЛЬТУРНО-ОСОБИСТІСНЕ СПРИЙНЯТТЯ ПРАВА

Сприйняття - пізнавальний психічний процес, який полягає у відображенні людиною предметів і явищ, у сукупності всіх їх якостей при безпосередній дії на органи чуття. Залежно від того, чи людина ставить перед собою мету сприйняти предмет, розрізняють мимовільне та довільне сприймання.

Мимовільне сприймання, або ненавмисне, виникає тоді, коли людина не ставить перед собою мети щось сприйняти і не прикладає для цього зусиль волі. Таке сприймання спричиняється особливостями навколишніх предметів. Наприклад, культурне сприйняття права особою.

Неодмінною передумовою формування правової свідомості є висока загальна культура суспільства. Достатній рівень культури населення формується розвинутою системою освіти й виховання, соціально-побутового та медичного забезпечення, вільного розвитку науки і мистецтва, художньої творчості, інтелігентності, добродійності, чесності, можливості всебічного розвитку особи.

Розвиток культури — стрижень цивілізованого суспільства, передумова формування демократичної правового мислення громадян. Культура в усіх своїх проявах нерозривно пов'язана з функціонуванням суспільства та формуванням правильного сприйняття права.

Основні соціальні напрями дії культури стосуються консолідації й організації людей; нормування і регулювання практики їхньої спільної життєдіяльності; забезпечення процесів пізнання навколишнього світу, нагромадження й узагальнення соціального досвіду колективного життя; здійснення соціальної комунікації між людьми, вироблення мов і способів обміну інформацією, розробки та утвердження механізмів відтворення співтовариства, беручи до уваги всі вище викладені аспекти можливо сказати що культура прямо пов'язана з правом. Правові норми формуються на культурних засадах. Відношення суспільства до правових норм формує світосприйняття до права окремо та навіть в цілих регіонах чи країнах. Тобто з негативним сприйняття права, суспільство зневірюється в діях посадових осіб що забезпечують дію права, в самих нормах права, та формується загальна думка про не правове суспільство та обхід правових норм, про розвиток корупції.

Високий рівень загальної культури є необхідною умовою здійснення прав, свобод і обов'язків людини, що є юридичною формою виразу та закріплення свободи особи. Культурний вимір права відбиває рівень розвитку суспільної правосвідомості, законодавства, юридичної практики і правової науки, охоплює сукупність усіх правових цінностей, створених людьми в правовій сфері.

Довільне сприймання, або навмисне, характеризується тим, що людина ставить перед собою мету щось сприйняти і докладає для цього вольові зусилля.

У залежності від переважної ролі того або іншого аналізатора в структурі образу розрізняють наступні вигляди сприймання: кінестетичні, зорові, слухові, дотикові, нюхові, смакові. Тобто в цьому разі людина вже сприймає вже свої особисті взаємини з юриспруденцією.

Якщо особа в різні періоди свого життя мала справу з позитивними аспектами сучасної правової системи, тобто отримувала згідно закону виплати, чи правосуддя було на її боці. То така особа з більшою вірогідністю буде дотримуватися норм права. Якщо ж особа мала взаємовідносини з негативним або незадовільним впливом права, незаконним засудженням, протиправними діями органів влади, то сприйняття світу в цілому та сприйняття права як не діючого явища.

Однією з форм прояву впливу держави на суспільні відносини за допомогою права є встановлення в його нормах певних зразків, моделей поведінки у вигляді суб'єктивних прав

учасників цих відносин. Соціальна й особистісне сприйняття прав та свобод, полягає в тому, що вони гармонізують поведінку суб'єктів у найважливіших сферах суспільних відносин. І Соціальне сприйняття права є невід'ємною частиною особистісного сприйняття людиною права.

Перелік посилань

1. Мацькевич М. Культурні права та свободи людини і громадянина: поняття та сутність/ Віче. — 2011. — № 18. — С. 16—18.
2. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підруч. — 3-тє вид. — К.: Центр учбов. літ., 2010. — 584 с.
3. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні [О. В. Зайчук, В. С. Журавський, Н. М. Оніщенко та ін.]; за ред. Н. М. Оніщенко, О. В. Зайчука. — К.: Юридична думка, 2007. — 424 с.
4. Є. Андрос. Сприймання // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін. ; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори) ; І. О. Покаржевська (художнє оформлення). — Київ : Абрис, 2002. — С. 607. — 742 с.

УДК 347.78.034

Березкіна О.В.*(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)***Гасюк О.В., студентка гр. ФП-16***(Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, м. Дніпро, Україна)***Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу**

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПІДРУЧНИКА «UPSTREAM» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ

На основі аналізу теоретичної бази проблеми адаптації навчальних матеріалів до специфіки вечірньої форми навчання слід визначити, що процес адаптації зумовлений тим, що головна особливість вечірньої форми навчання полягає в тому, що вона передбачає велику кількість самостійної роботи студентів над навчальним матеріалом, яка супроводжує рівномірно розподілені аудиторні заняття.

Тому найбільш продуктивним способом організації навчання філологів вечірньої форми є той, під час якого викладач тут здійснює управління діяльністю студента, яке полягає не тільки в безпосередньому навчанні конкретної дисципліни і в консультуванні з тих чи інших питань. Також важливим є проведення мотиваційної діяльності щодо активного залучення учнів до самостійної і практичної діяльності, що особливо актуально у випадку зі студентами вечірньої форми навчання, яким необхідно запропонувати повний комплект навчально-методичних матеріалів для самостійного освоєння деяких областей навчальної дисципліни.

Комплект навчально-методичних матеріалів – це система засобів навчання, що включає науково-методичне забезпечення дисципліни, і подані через нерозривно пов'язані між собою компоненти, а також розроблені на єдиних наукових підставах єдиним авторським колективом у логіці сучасних технологій навчання, яка поетапно забезпечує осмислену і продуктивну діяльність.

Головною проблемою адаптації навчально-методичних комплексів до вечірньої форми навчання є процес відбору найбільш важливих матеріалів для навчання в умовах, коли аудиторної роботи мало, а самостійної – досить велика кількість.

В умовах вечірньої форми навчання оптимальними є такі методи контролю, як підсумковий, взаємоконтроль і самоконтроль. При роботі зі студентами-вечірниками філологічних спеціальностей, незважаючи на брак аудиторних годин, використовується, як усна, так і письмова форма контролю, однак письмова, хоч і забезпечує більш якісну перевірку знань в даних умовах, є непридатною для перевірки рівня володіння певними аспектами мовленнєвої діяльності.

Для інших аспектів найбільш вдалим в даному випадку є підсумковий контроль в письмовій формі, який здійснюється за допомогою відповідних підсумкових занять по закінченню роботи над кожним розділом підручника. В рамках таких занять було запропоновано використання розроблених чотирьох комплексів з восьми вправ, включених в зміст контрольних занять після закінчення роботи над кожним «юнітом». Вони необхідні для оцінки якості роботи студентів та керування самостійною роботою студентів над першими чотирма розділами підручника. Комплекси орієнтовані здебільшого на перевірку засвоєння лексичного і граматичного матеріалу, так як саме з ним виникає найбільша кількість проблем у студентів-філологів вечірньої форми навчання.

Головною метою контрольних занять є перевірка у студентів рівня знань та вмінь, набутих під час вивчення перших чотирьох розділів «Upstream Proficiency C1 Student's book». З метою з'ясування ефективності розроблених контрольних комплексів вправ, по закінченню роботи над першим розділом книги «Upstream Proficiency C1», було проведено педагогічний експеримент, згідно з яким у студентів-філологів п'ятого курсу вечірньої форми навчання НТУ «Дніпровська політехніка», а також студентів ДНУЗТ імені академіка В. Лазаряна було проведено практичні заняття з використанням одного з розроблених комплексів, а також

комплексів, запропонованих авторами підручника, а саме «Self-assessment module» та «Progress test».

Загальна кількість правильних відповідей при виконанні підсумкового комплексу, запропонованого складала 64%, що являє собою результат, дуже близький до роботи над одним з комплексів, запропонованих авторами НМК «Upstream Proficiency C1».

Порівнявши результати роботи студентів над різними контрольними комплексами вправ, ми прийшли до висновку, що розроблений нами комплекс характеризується високим рівнем ефективності, і може використовуватися при роботі зі студентами-філологами вечірньої форми навчання.

УДК 347.78.034

Наказна Г.М., вчитель*(КЗ «СЗОШ №25», м. Кам'янське, Україна)***Подгорна К., студентка гр.ФП-17***(Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, м. Дніпро, Україна)***Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу**

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ СТАТЕЙ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОМУ АСПЕКТІ

Актуальність даної роботи зумовлена недостатнім порівняльним вивченням жанрово-стилістичних особливостей перекладу українською мовою англомовної науково-технічної літератури, а також сучасними вимогами до даного виду перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення стилістичних характеристик тексту.

Дослідженню характерних рис англійських статей науково-технічного стилю присвячено низку праць відомих лінгвістів та перекладознавців, таких як І.В. Арнольд, І.К. Білодід, І.Р. Гальперін, З.О. Гетьман, В.Н. Комісаров, В.В. Коптілов, А.В. Кухаренко, О.М. Мороховський, О.Д. Пономарів, А.В. Федоров та ін. Характерні риси науково-технічних текстів, зокрема, висвітлено в роботах В.І. Карабана, Т.Р. Кияка, А.П. Коваля, Ю.Н. Марчука, Н.Ф. Непийводи, А.Л. Пумпянського, Е.Ф. Скороходька та ін.

Об'єкт дослідження: жанрово-стилістичні особливості англійських науково-технічних статей.

Предметом дослідження виступає специфіка відтворення жанрово-стилістичних особливостей англомовних науково-технічних статей в перекладах українською мовою.

Мета дослідження полягає в тому, щоб описати основні жанрово-стилістичні особливості українського перекладу англомовних науково-технічних статей.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- Проаналізувати наукові точки зору на проблему жанрово-стилістичних особливостей перекладу науково-технічних статей.
- Описати основні жанрово-стилістичні особливості наукових технічних статей.
- Визначити жанрово-стилістичні особливості перекладу українською мовою англійських наукових статей.

Виконання завдань дослідження було досягнуто шляхом застосування наступних методів: порівняльний метод та метод аналізу.

Наукова новизна даного дослідження полягає в систематизації теоретичних знань щодо стилю та жанру в науково-технічній літературі та виокремленні основних жанрово-стилістичних особливостей англійського науково-технічного тексту у порівнянні з нормами наукового спілкування українською мовою.

Практична цінність дослідження - в тому, що були проаналізовані засоби перекладу українською мовою англійського науково-технічного тексту з урахуванням його жанрово-стилістичних особливостей та прагматики україномовного наукового спілкування.

УДК 347.78.034

Семенова С.

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

Вишневська Л., студентка гр. ФП-18

(Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, м. Дніпро, Україна)

Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АБРЕВІАТУР В ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Абревіація є процесом створення одиниць вторинної номінації, сутність якого полягає в скороченні довжини вихідного найменування та зазвичай відбувається в результаті використання ряду формальних операцій, до утворення скороченого та структурного варіанта цього найменування.

У ході нашого дослідження ми проаналізували матеріали сучасних англomовних та українomовних періодичних видань. Основними типами абревіації виступали:

- Алфавітні (NPV, PTI, NFL, NBA);
- Акроніми (WIP, NASCAR, FIFA);
- Латинські (B.C., A.C.);
- Складні (TV-program, A-bomb).

Основними шляхами передавання англomовних абревіатур в українському перекладі є методи перекладу відповідним скороченням або словосполученням, описовий переклад та інколи абревіатури залишали без перекладу.

Слід підкреслити, що переклад абревіатур є творчим процесом, який потребує певних знань, вмінь та творчих здібностей.

При відсутності у мові абревіатури, чи повністю явища, яке передає абревіатура, використовувався описовий спосіб перекладу, але це в основному при перекладі були знайдені необхідні еквіваленти українською мовою. Основою є орієнтація на контекст речення чи статті. Особливо це стосується акронімів-омонімів, коли абревіатура має значну кількість варіантів перекладу.

УДК 347.78.034

Романович В.І. студентка гр. ФЛ-15-2**Науковий керівник: Нестерова О.Ю.,** к.пед.н., доцент кафедри перекладу
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)**ШЛЯХИ ПЕРЕДАВАННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ
О.ГЕНРІ**

Сьогодні вивченню гумору та комічного у сучасній філологічній літературі приділяється мало уваги. Залишається відкритою проблема наявності в мові системи засобів, які використовуються виключно з метою створення комічного ефекту.

Дослідження способів перекладу мовних засобів комізму та їх критичний аналіз сприяють глибшому, всебічному пізнанню оригінала, художніх цінностей народу і, в кінцевому рахунку, розуміння його менталітету через художню культуру. Збереження стилю в перекладі та адекватне відображення мовних стилістичних засобів, завжди були найважчими та дискусійними питаннями. Цілий ряд труднощів викликає передача всіх особливостей стилю в перекладі, оскільки стиль як система охоплює всі аспекти мови. Це, безсумнівно, стосується мовних засобів комічного, які використовує автор та проблем їх перекладу.

Аналізуючи комічне в оповіданнях О.Генрі можна зробити висновок, що більшість з них має однакову ідею – комічне складається з певних невірностей, відхилень від норм та з того, що не підіймає проблемні питання. Головним чином комічне відрізняється від смішного тим, що одночасно має два, а то і більше прихованих смислів. Такі приховані смисли виникають, коли автор спрямовує комічний ефект на явища соціального життя людей. Сміх є живим проявом комічного, але між ними не можна поставити знак тотожності. Комічне та супутній йому сміх вчені вважають складовою частиною повсякденного життя, а психологи вивчають як явище психології людини. Комічне вивчають в працях з естетики, також воно присутнє в творах мистецтва як естетична категорія. На принципі неочікуваного засновується естетичний вплив на комічне: анекдоти, наприклад, повинні мати обов'язково парадоксальну, непередбачувану, оригінальну кінцівку - тільки тоді вони будуть сприйняті як дійсно смішні. Жарт, який повторений двічі, успіху мати не може: елемент непередбачуваності вже знищений. Існує велика кількість видів сміху, видів комічного - набагато менше. В оповіданнях О.Генрі використовує здебільшого певний вид комічного – іронія. Процес та механізм подолання передачі гумористичного на мову перекладу стає найважливішим компонентом комічного. Не випадково всі дослідники обов'язково зупиняються на прийомах створення комічного. Тому підчас перекладу комічного в художніх творах перекладачеві слід не забувати про такі фактори як естетична функція тексту, відмінності у світосприйнятті, про знання, якими вже володіє або не володіє читач, а також про особливості засобів передачі комічного з мови оригіналу на мову перекладу та авжеж про перекладацькі прийоми. Особливості мовних засобів тексту оригіналу та літературні традиції мови перекладу безпосередньо впливають на вибір перекладацьких прийомів.

Однак для адекватної реакції читача на комічне мови перекладу необхідна ще одна умова – цю умову лаконічно та точно сформулював Анрі Бергсон: «Смішне вимагає для прояву повної своєї дії як би короткочасну анестезію серця». Тому комічне та смішне радує читача - без цього життя було б нудне і безбарвне. Не випадково існує стійке словосполучення «почуття гумору»: гумор – це не просто «разовий» жарт - це інтелектуально-емоційна реакція на світ, притаманна конкретній людині, у різних людей ця реакція проявляється по-різному. Почуття гумору дозволяє людині і на себе поглянути як на потенційний об'єкт сміху; таким чином, гумор поширює сміх і на того, хто сміється.

УДК 347.78.034

Леонов Д. А. студент гр. ФЛ-15-2**Науковий керівник: Нестерова О.Ю.** к.пед.н., доцент кафедри перекладу
(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ У ТВОРАХ АНГЛОМОВНИХ АВТОРІВ

Різниця між мовами, зумовлена різними культурами, найпомітніша в лексиці та фразеології, оскільки номінативні засоби мови найбільш тісно пов'язані з позамовною дійсністю. У будь якій мові та діалекті є слова, які не мають однослівного перекладу в інших мовах. Це так звана безеквівалентна лексика, здебільшого-позначення специфічних явищ місцевої культури. Безеквівалентна лексика - це слова або словосполучення, які позначають предмети, явища, процеси, але на даному етапі розвитку мови не мають еквівалентів перекладу.

В сучасному світі, коли технології розвиваються непомірно швидко, мова та культура мають встигати за цим розвитком. Тому вирішення проблем безеквівалентної лексики, на даний момент розвитку суспільства, є не менш важливим завданням, аніж боротьба із глобальним потеплінням. Тож говорячи про безеквівалентну лексику, ми не маємо на увазі, що її ніяк не можна перекласти. Питання полягає лише в тому, як передати цю лексику іншою мовою.

Існує декілька видів безеквівалентної лексики, а саме: безеквівалентність на рівні слова і безеквівалентність вище рівня слова.

Перекладач, працюючи з безеквівалентною лексикою, має використовувати не тільки перекладацькі стратегії і йти за написаним шаблоном, але має також покладатися на власну інтуїцію та власний досвід. Не достатньо лише добре знати мову. Перекладач має бути, хоча б на базовому рівні, знайомий із культурами тих мов, з якими він працює під час перекладу, тому що безеквівалентна лексика часто пов'язана саме з побутом. В якості безеквівалентної лексики виступають слова, словосполучення і вирази, які використовуються в повсякденному житті. Такі безеквівалентні лексичні одиниці називаються реаліями. Також для здійснення якісного перекладу, перекладач має дуже добре знати тему, з якою він працює, враховувати стиль тексту та його призначення.

Особливо це стосується імен власних та просто слів, які були вигадані самим автором художнього твору. У своїх творах автори мажуть думати, вигадувати і писати все, що їм заманеться. Тож безеквівалентної лексики є дуже багато, тому що кожен автор намагається створити свій унікальний світ, зі своїми назвами, іменами, а інколи навіть одиницями виміру.

При перекладі перекладачі повинні якомога точніше передати не лише зміст деяких виразів, що не мають еквівалентів в українській мові, а й унікальність та лексичне забарвлення цих виразів. Від цього залежить, чи буде читачеві цікаво читати той чи інший твір. Це є дуже важливим аспектом під час перекладу художньої літератури.

УДК 347.78.034

Козлова Д.А. студентка гр. ФЛ-15-2**Науковий керівник: Нестерова О.Ю., к.п.н., доцент кафедри перекладу***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

ПЕРЕКЛАД ТА АДАПТАЦІЯ ГУМОРУ У РЕКЛАМІ

Характерною рисою дієвої реклами є гармонійне поєднання основної рекламної ідеї з тими засобами виразності, що найкращим чином відображають таку ідею. Не так просто віднайти ту єдино правильну тональність рекламного звернення, яка виділяє його поміж інших і забезпечує її успіх.

Мета гумористичної реклами – викликати позитивні емоції у споживача і спонукати до купівлі товару. Перш ніж використовувати гумор, рекламодавець повинен визначити доречність такого типу реклами щодо свого товару. Далі треба проаналізувати характеристики цільової аудиторії, до якої буде звернена реклама, а потім, базуючись на цих характеристиках і на цілях рекламної кампанії, поставити чітке завдання рекламістам.

Переклад рекламного тексту, порівняно із перекладом художньої літератури, при якому перекладач зобов'язаний передати художньо-естетичні достоїнства оригіналу, трохи відрізняється за формою, мовними засобами, а також яскраво вираженою комунікативною спрямованістю. У процесі перекладу таких текстів перекладачеві доводиться вирішувати як суто мовні, лінгвістичні проблеми, обумовлені розходженнями в семантичній структурі й особливостях використання двох мов у процесі комунікації, так і проблеми соціолінгвістичної адаптації тексту. Перекладачеві нерідко доводиться шукати особливі засоби для передачі смислових і стилістичних складових оригіналу. У такому разі досягається прагматична еквівалентність між оригіналом і перекладом, що й визначає комунікативний ефект реклами.

Істотною перешкодою на шляху успішного перекладу реклами може стати передача прагматичного потенціалу оригіналу. Зокрема, це пов'язано з перекладом у рекламному тексті фактів і подій, пов'язаних зі способом мислення певного народу через специфіку їх мови, з його етичними та психологічними підвалинами, їх національною культурою, забобонами, звичаями тощо. Тому рекламний текст не слід перекладати дослівно, інакше він може втратити сенс і вплив або взагалі тлумачитися спотворено.

До особливостей перекладу рекламних текстів слід віднести: рекламний текст містить у собі цілий ряд екстралінгвістичних компонентів і буде адекватно сприйнятий при їхньому гармонічному сполученні; рекламний текст, у силу своєї специфіки, ніколи не слід перекладати дослівно; вибір того чи іншого способу або прийому перекладу залежить від багатьох факторів. У пошуках оригінальних та ефективних відповідників у рекламі часто застосовуються різного роду трансформації, створюються нові лексеми, які складаються із частин відомих слів і є перекрученими або переробленими словами активної лексики української або іноземної мов. Завдання перекладача – використати всі знання теоретичних основ перекладу для передачі комунікативної функції оригіналу, оскільки знання теоретичних основ перекладу та екстралінгвістичних реалій – необхідна умова адекватності перекладу.

УДК 347.78.034

Нурахмедова Г. Г. студентка гр. ФЛ-15-2**Науковий керівник: Нестерова О.Ю.,** к.пед.н., доцент кафедри перекладу
(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)**КОНЦЕПТ «ЛЮБОВ» У РОМАНІ А. РЕНД «АТЛАНТ РОЗПРАВИВ ПЛЕЧІ»**

Було проаналізовано теоретичні питання дослідження поняття концепту «любов» в українській та англійській мовах на матеріалі лексикографічних джерел та американської художньої літератури. Нам вдалося виявити, що концепт – базова категорія лінгвокультурології, науки, що вивчає прояви та відображення культури у мові через аналіз процесів і явищ у ментальному світі людини. Варто зазначити, що саме мова є тим унікальним джерелом знань, що містить в собі чисельні відбитки культури того чи іншого народу, а також формує певну концептуальну систему нашої свідомості, мовну картину світу.

Ми розглянули природу концепту у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці на основі досліджень В. Красних, Л. Вайсгербера, О. Кубрякової, В. Карасика, О. Мельничука, І. Голубовського, Є. Прохорова, Х. Януша, У. Андрусіва, Є. Прохорова та В. Козловського. Кожен вчений висуває власне тлумачення терміну, але всі вони однакові у тому, що концепт формується у свідомості людини та пов'язаний як з мовою, так і з культурою будь-якого етносу чи народу. Часто термін «концепт» ототожнюють з поняттям, проте це не зовсім правильно, хоча багато вчених переконані у зворотному. Вагомим аргументом є те, що концепт – все ж результат індивідуального пізнання, а поняття прагне до об'єктивності, намагаючись усунути будь-яку суб'єктивність. Вчені висловлюють різні точки зору і щодо структури та класифікацій лінгвокультурного концепту.

Особливої уваги приділено концепту «любов» та дослідженню його етимологічного підґрунтя. Також було проведено порівняльний аналіз понять «кохання», «любов» та «love» у мовно-культурній картині світу українців та американців. Ми дослідили еволюцію цього почуття від античних часів до сьогодні, розглянули його відображення у філософській, релігійній та етнічній картинах світу.

У результаті проведеного дослідження було також встановлено, що художній текст відбиває культуру та спосіб мислення, властивий певній мовній спільноті, накопичує у собі набутий людством досвід. Аналіз концепту love на матеріалі роману «Історія одного кохання» Е. Сігела та новел О. Генрі є тому підтвердженням.

Жоден концепт не охоплює таку кількість культурних смислів та значень, як концепт «любов», оскільки він завжди буде існувати у тих чи інших проявах, незалежно від епохи.

УДК 347.78.034

Антигіна М.І., студентка групи ФЛ-15-2**Науковий керівник: Нестерова О.Ю., доцент кафедри перекладу***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м.Дніпро, Україна)***ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАВАННЯ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

У будь-якому художньому творі для надання образності, а також передачі історичного колориту, національних і географічних особливостей неодмінно використовується ряд специфічних лексичних одиниць, які найчастіше співвідносяться з безеквівалентною лексикою. Реалія належить саме до таких одиниць мови, які не піддаються абсолютно чіткій класифікації.

Дослідженню реалій присвячено дуже багато праць відомих перекладознавців та вчених-лінгвістів, а саме - С. Флорина, С. Влахова, Л.Н. Соболева, Л.С. Бархударова, Р.П.Зорівчака, А.В. Суперанської, Я.І. Рецкера, А.В.Федорова, А.Д. Швейцера. Це свідчить про те, що ця тема є однією з найцікавіших та менш вивчених у всій історії перекладу. Згідно словниковим визначенням, реалії - це «предмети матеріальної культури». У лінгвістиці і перекладознавстві реаліями називають слова і вирази, що позначають ці предмети, а також стійкі вирази, що містять в собі такі слова.

Саме слово «реалія» має латинське походження (realis - від лат. «істинний, дійсний, речовий»). Вперше термін реалія в сучасному його розумінні вжив Л.Н. Соболев в 1952 р., який запропонував наступне визначення: «Реалії - це слова з національного побуту, яких немає в інших мовах, тому що немає цих предметів і явищ в інших країнах». Е.М. Коломейцева і М.Н. Макеева, ґрунтуючись на роботах Л.С. Бархударова, користуються поняттям "безеквівалентна лексика" трактуючи його як "лексичні одиниці однієї з мов, які не мають ні повних, ні часткових відповідностей серед лексичних одиниць іншої мови".

В українському перекладознавстві поняття « реалія » вперше з'явилося у праці О.Кундзіча «Перекладацька мисль і перекладацький недомисел» (1954), автор підкреслює при цьому неперекладність реалій: « Я схильний вважати народні пісні аналогічними реаліями даного народу, що, як правило, не перекладаються. Слова можуть бути реаліями в одній мові, але не бути такими в іншій».

Проаналізувавши теоретичний матеріал, можна зробити висновки, що визначення і класифікація реалій варіюються в залежності від думок і поглядів вчених-лінгвістів. Можна сказати, що найбільш повною є класифікація С. Влахова і С. Флорина, яка має такий вигляд: за предметною ознакою реалії бувають: географічні, етнографічні, суспільно-політичні; за місцевою ознакою реалії бувають: в площині однієї мови, або в площині пари мов (зовнішні та внутрішні реалії)

Що стосується засобів перекладу реалій, то С. Влахов і С. Флорин виділяють такі: транскрипція (транслітерація); переклад (заміни): 1. Неологізми (калька, півкалька, освоєння, семантичний неологізм), 2. Приблизний переклад (відповідність за родом та видом, функціональний аналог, опис, пояснення, тлумачення), 3. Контекстуальний переклад.

На нашу думку, використання того чи іншого засобу перекладу залежить від деяких факторів, а саме: а) від характеру тексту, б) від важливості реалії в контексті, в) від характеру реалії, г) від іноземної і перекладацької мов, ґ) від читача перекладу. Обрати потрібний засіб перекладу реалій можливо тільки після ретельного аналізу тексту.

Перелік посилань

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод./ Л.С. Бархударов – М.: Международные отношения, 1975. – 305 с.
2. Влахов С.И. Непереваемое в переводе./ С.И. Влахов, С.П. Флорин – М.: Международные отношения, 1980. – 454 с.
3. Коломейцева Е.М. Лексические проблемы перевода с английского языка на русский/Е.М. Коломейцева, М.Н. Макеева - Тамбов: ТГТУ, 2004.- 317с.

4. Кундзіч О.Л. Творчі проблеми перекладу / О.Л. Кундзіч – Київ: Дніпро, 1973. – 204 с.
5. Соболев Л.Н. О переводе образа образом./ Л.Н. Соболев – М.: Советский писатель, 1955. – 290 с.

УДК 847

Лозицька П.М., Адамадзе В.ст. гр. ФЛ-15-1

Науковий керівник: Висоцька Т.М., кандидат філологічних наук, доцент
(*Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна*)

STRUCTURAL AND SEMANTIC PECULIARITIES OF ABBREVIATIONS IN ENGLISH TERMINOLOGY IN THE FIELD OF MECHANICAL ENGINEERING

Over the past few decades, the mechanical engineering industry has undergone major changes in connection with the introduction of new revolutionary technologies, and today scientific and technological progress contributes to its further development. The terminology of mechanical engineering forms a special lexical layer, which is constantly changing, improving and serves as a means of communication between specialists. The question of terminology attracts the attention of specialists in many fields. Terminological systems of various branches of science and technology are the basis of professional knowledge, transmission and storage of information. Conversely, the imperfection of terminology can lead to misunderstandings and practical errors.

A term, according to Lotte is a lexical unit of a specific language for specific purposes, which means general, concrete or abstract concept of a theory of a particular special field of knowledge or activity.

Nomination is the process of the formation of new linguistic units, characterized by a nominative function, as a result of concretization of objective reality.

The processes of formation of new terms occurring in the modern language of scientific communication are associated with the emergence of new scientific ideas and research directions, the development of new technology, the creation of new technological processes. For this reason, the new terms missing in the dictionaries are usually carriers of the most important information for the recipient of the message.

Modern English is experiencing a so-called "neological boom." The quantitative growth of the vocabulary determines the rationalization of the language, saving nominative and word-building efforts. One of the clearest manifestations of the rationalization of speech activity and the optimization of speech-forming processes is the phenomenon of reducing lexical units. Mechanisms of reduction play a leading role in the processes of morphogenesis and word formation.

The critical generalization of the condition of studying the problems of terminology allows us to conclude that the English terminological subsystem of mechanical engineering remains virtually unexplored. Formations and ways of replenishing this terminology subsystem, semantization and standardization of terms still require in-depth analysis.

УДК 80

Лукомець В.В. студент гр. ФЛ-15-1

Науковий керівник: Алексєєв А.Я., доктор філологічних наук, професор кафедри перекладу

*(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)***SPECIFIC FEATURES OF EXPRESSING SIMILE AND COMPARISON IN MODERN ENGLISH**

Comparison and simile are the important material for studying the mechanisms of world knowledge by a human. Comparison represents the linguistic picture of the world, the standards and stereotypes of the national culture, the ideology of the entire linguistic group as well as individual characteristics of the people. In turn, psychologists interpret the comparison as a mental operation based on the comparison of objects and phenomena, the finding of similarities and differences between them.

The logical structure of the process of comparison is represented by the following components: a theme – the first structural element of the comparative unit (what is compared); an image – the second element, or what is compared with; a feature (a general characteristic feature on the basis of which the similarity of the theme and the image is established); the result of the comparison is the conclusion derived on the basis of extralinguistic factors. All of the components are in close interconnection with each other, and only their combination helps to understand the essence of the process of comparison.

In modern English, comparison and simile can be expressed by such lexical units as like and as (as if, as though), similar and the same. Also, verbs such as to remind, to resemble, to remind one of, or verb phrases to bear the resemblance to, to have a look of and to be like are also can be used.

Comparison and simile can be used in fiction, scientific, publicistic and advertising texts. In fiction simile performs various stylistic functions, the main of which are: evaluative-characterizing, subjective-cognitive, concretizing and descriptive-visual functions. Comparison in scientific, journalistic and advertising texts, being the primary form of expression of relations between objects, phenomena, qualities and actions of those relations, which are based on their similarities and differences, provides the basis for other, more complex mental operations, such as synthesis, analysis and generalization; comparison in such types of texts is one of the most effective ways of perceiving reality and evaluating its features. However, despite their versatility and obviousness, comparison and simile are also the most hidden elements that reflect the richness of the content of the text. Therefore, the study of comparison and simile is always being an actual problem of the English language.

Перелік посилань

1. Алексєєв А.Я. Сопоставительная стилистика: учеб. пособие / Гос. высш. учеб. заведение "Нац. горн. ун-т". - Днепропетровск: НГУ, 2012. – 470с.
2. Анохина Ю.М. Способы выражения сравнений в языках с разной грамматической структурой: на материале русского и французского языков: автореф. канд. ... филол. наук / Ю.М. Анохина. – Омск, 2008. – 20 с.
3. Банина Н.В. Основы теории и практики стилистики английского языка: учебник / Н.В. Банина, М.В. Мельничук, В.М. Осипова. – М.: Финансовый университет, 2017. – 136 с.

УДК 847

Сидоренков Е.О. студент гр. ФЛ-15-1**Науковий керівник: Бойко Я.В.,** кандидат філологічних наук, доцент*(Національний технічний університет "Дніпровська політехніка", м. Дніпро, Україна)***THE LATEST ECONOMIC TERMINOLOGY IN THE ENGLISH LANGUAGE
DISCOURSE OF THE MEDIA AND ITS REPRODUCTION IN THE UKRAINIAN
TRANSLATION**

Global globalization, the rapid changes in the economy and the expansion of international cooperation between Ukraine and other countries of the world during the last decades have led to a rapid inflow of English language terminology, in particular, into economic terms, since there was a need for the emergence of new phenomena in the English-language world practice in the Ukrainian language. Therefore, in the vocabulary of the Ukrainian language, a great place belongs to a similar vocabulary, the number of which is constantly increasing significantly.

Economic terminology is a professional, because it represents the notion of a special, professional branch of science and forms an essential component of scientific and technical texts. One of the main problems of the translation of economic terminology in view of its ambiguity is the lack of correspondence of new terms in the language of translation, as well as certain differences in the terminology process in the English and Ukrainian languages. Nevertheless, the special language of the sphere of the economy, which serves a range of related sciences, has attracted and continues to attract the attention of scientists in the aspect of identifying the main structural, semantic, stylistic and other characteristics of the terminological vocabulary.

On economic terminology, as a subject of the study, such linguists as V. Artyukh, V. Danilenko, S. Drujbyak, A. Dyakov, O. Gutiryak, L. Ivin, I. Kvitko, T. Kyyak, S. Kudelko, O. Pokrovsky, S. Sokolovsky, G. Chornovil, D. Shapran and others) and foreign (V. Vinogradov, G. Vinokur, M. Volodina, V. Gak, B. Golovin, S. Grinev, D. Mion, T. Rol'ke, G. Flak and others). And the actual study of the transfer of terms in the translation process was carried out by scientists V. Karaban, T. Kyyakom, F. Tsitkina, N. Alexandrova, L. Borisova, V. Danilenko, and others like that. Consequently, the economic terminology of the English language is numerical and ramified, which affects the occurrence of complications in the translation process.

The research is based on the uniqueness of such a lexical component of the language as the newest economic terminology. Neologisms testify to the rapid development of any living language, which in turn determines the need for their study and systematization. The modern vocabulary of the economic branch represents the most moving layer of the language, which reflects, captures and encodes the processes and results of extra-language events at the linguistic level, and most clearly this situation can be seen in the media. Today, in linguistics, there is a limited number of scientific works devoted to the comprehensive study of the latest economic terminology of English-language discourse and the peculiarities of its translation into Ukrainian, therefore this subject needs to be considered in detail.

УДК 801.2

Tymofieieva Anastasiia student, group 035-17-1**Research supervisor Cherkashchenko O.M.***(National Technical University "Dnipro Polytechnic", Dnipro, Ukraine)*

PECULIARITIES OF TRANSLATING ENGLISH ONOMATOPOEIA INTO UKRAINIAN

We live in the world of sounds, we hear them every day. And more importantly we use them. This phenomenon is called "onomatopoeia". This term means that by imitation of animal sounds or those which we associate with a certain action, or just of the natural world we make new words. It is observed in all spoken languages. However, being a well-known phenomenon it is still not considered as serious enough to be a subject of academic research, due to its association with comic books and cartoons.

To start with, in Kambuziya and Zeinolabedin's study we can find classification of the functions of onomatopoeia, they are as follows: calls of animals, sounds of nature, sounds made by human and miscellaneous sounds. Examples of those sounds are: "tweet-tweet" or "цвірінь-цвірінь", "drip-drop" or "крап-крап", "pew!" or "овва!" and "bang!" or "бац!" Moreover, according to Verba, sounds that accompany actions are similar in English and Ukrainian, but that how we hear "animal language" is different. For example, we also hear "boom" as "бум", "ha-ha" is "ха-ха" and as for animals, it is indeed interesting how we hear them, "oink-oink" is "хрю-хрю" and "cock-a-doodle-do" is "кукуріку".

We can translate onomatopoeia as verbs and as interjections. For instance, "meow" can be translated like "to meow" or "нявкати" and "meow-meow" or "няв-няв". The context, certainly, can help us to understand it. Also, it can help us if we do not know how to translate interjection. Through the context we can understand where this or that sound comes from.

How can we translate onomatopoeia without direct equivalent? There are indeed sounds in English which we do not have in Ukrainian, e.g. "snuffle-snuffle", this is the sound of rabbits and "gobble-gobble" – turkeys make it. If they are interjections, we can replace them with verbs or, according to the article "Translating sounds: the translation of onomatopoeia between English and Spanish", one of the best solutions is to choose a sound that is used in similar situation or associated with it. Another popular approach is the adaptation in the source language to the sound of the target one.

In conclusion, onomatopoeia is a very interesting phenomenon of languages that is worth considering. Sometimes it can cause difficulties in translation, but there are ways to solve them and make a good and accurate translation.

УДК 378.147.88 (075.9)

O. Nesterova, PhD, associate professor, Translation Department
V. Borodai PhD, associate professor, Electric Drive Department
(*Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine*)

VALUES OF ACADEMIC INTEGRITY AND MODERN STUDENTS TRAINING

Academic integrity is considered an important concept in the theory of modern education. It is referred to as the most powerful tool for ensuring the quality of education, particularly higher education.

Researchers from the USA have developed the theoretical base of the process of academic integrity formation for modern students from different educational levels. They consider the idea of academic integrity to be supported by the following six fundamental values:

- honesty,
- respect,
- trust,
- fairness,
- responsibility,
- courage [1].

So, the process of academic integrity formation or development should be closely connected with the development of these fundamental values. Although researchers have proposed a wide range of different organizational tools for preventing students from breaking the issues of academic integrity (behaving so as to demonstrate academic dishonesty), i.e. plagiarism and self-plagiarism, cheating and so on, they may happen to be inefficient or provide too poor results.

This is because students tend to overcome them from a formal point of view. For example, taking someone's ideas and presenting them as yours is plagiarism, but asking someone to write an absolutely new essay instead of you is not actually plagiarism, but another type of academic dishonesty. For those students who do not mention ethical issues this is the way to solve the problem with an essay in the way described above.

So, we should point out that the educational process in the high school in Ukraine should focus not only on activity aimed at preventing students from dishonest behavior, but rather on issues concerning change of their minds and beliefs. The ways and tools to underpin such qualitative changes are, however, not to be developed at higher school only. The process should start at lower educational levels and be systematic and comprehensive.

References:

1. The Fundamental Values of Academic Integrity / Ed. T. Fishmann. – Clemson: Clemson University, 2012.

Пазиніч Ю.М., доцент кафедри філософії і педагогіки

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПРОЦЕС РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЯК ДИНАМІКА ОСВОЄННЯ СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ

Соціалізація особистості - це входження індивіда в соціальне середовище та залучення до системи соціальних зв'язків. Під час соціалізації особистості відбувається засвоєння соціального досвіду, перетворення його у власні цінності, установки, орієнтації, відтворення соціального досвіду через діяльність в системі соціальних зв'язків і відносин. Протягом свого життя людина виконує безліч різних функцій в залежності від того, які його позиції, статус, відносини з іншими людьми і т.д.

Вперше поняття соціальної ролі було запропоновано американськими соціологами Р.Лінтоном і Дж. Мідом незалежно один від одного. Лінтон трактував соціальну роль як одиницю суспільної структури, яку можна описати у вигляді заданої людині системи норм. Мід - як особливу категорію, що позначає факт можливої участі людини в різних соціальних взаємодіях і ймовірність одночасності такої участі.

Визначення соціальної ролі:

- фіксація певного становища, яке займає той чи інший індивід у системі суспільних відносин;
- нормативно схвалений зразок поведінки, очікуваний від кожного, хто займає дану позицію;
- поведінка особистості відповідно до її суспільного статусу;
- набір норм, що визначають, як повинна поводитися людина даного соціального положення.

Види соціальних ролей визначаються варіативністю соціальних груп, типів діяльності і відносин, у які включена особистість. Соціальні ролі пов'язані з соціальним статусом, професією або видом діяльності. Виділяють соціально-демографічні ролі, біологічно зумовлені і ті, що закріплені суспільними нормами.

Оскільки людина одночасно виконує кілька соціальних ролей, а різні соціальні ролі вимагають різної, іноді взаємовиключаючої поведінки, виникають рольові конфлікти, наприклад рольовий конфлікт працюючої жінки. Рольові конфлікти часто обумовлюються розбіжністю міжособистісних відносин. В житті, в міжособистісних відносинах, кожна людина виступає в якійсь домінуючій соціальній ролі, своєрідному соціальному амплуа як найбільш типовому індивідуальному образу, звичному для оточуючих. Змінити звичний образ вкрай важко як для самої людини, так і для сприйняття оточуючих його людей.

За ступенем прояву виділяють активні та латентні ролі. Активні ролі обумовлюються конкретною соціальною ситуацією і виконуються в даний момент часу; латентні - не виявляються в актуальній ситуації, хоча суб'єкт потенційно є носієм даної ролі.

Основні характеристики соціальної ролі виділені американським соціологом Т. Парсонсом. До них належать: масштаб, спосіб отримання, емоційність, формалізація, мотивація. Масштаб ролі залежить від діапазону міжособистісних відносин. Чим більший діапазон, тим більший масштаб. Спосіб отримання ролі залежить від того, наскільки неминучою є ця роль для людини. Соціальні ролі істотно відрізняються за рівнем емоційності. Кожна роль несе у собі певні можливості емоційного прояву її суб'єкта. Формалізація як описова характеристика соціальної ролі визначається специфікою міжособистісних відносин носія даної ролі. Одні ролі передбачають встановлення лише формальних відносин між людьми з жорсткою регламентацією правил поведінки; інші, навпаки, - тільки неформальні; треті можуть поєднувати в собі як формальні, так і неформальні відносини. Мотивація залежить від потреб і мотивів людини. Різні ролі обумовлені різними мотивами.

Вплив соціальної ролі на розвиток особистості досить великий. Розвитку особистості сприяє її взаємодія з особами, які грають цілий ряд ролей, а також її участь в максимально можливому рольовому репертуарі. Чим більше соціальних ролей здатний відтворити індивід,

тим більш пристосованим до життя він є. Таким чином, процес розвитку особистості часто виступає як динаміка освоєння соціальних ролей. Особливо впливовим фактором освоєння ролі є соціальний престиж. Якщо роль престижна, то індивід буде докладати великих зусиль для її освоєння, оскільки вона може сприяти більш успішній соціальній адаптації.